

Geloof in de grote God van de Bijbel

Het beste tegengif tegen de angst die zoveel kapotmaakt

André H. Roosma¹21 november 2011
aangevuld: 27 november 2011

Onlangs ontving ik een e-mail van een christelijke organisatie. Ze vestigden er de aandacht op dat we leven in een tijd van toenemende chaos. Crisis volgt op crisis. Temidden daarvan hebben veel grote wereldleiders de oude fundamenten van de Bijbel verlaten. En ze laten zich leiden door angst en vrees. Het gevolg is daardoor vaak een verergering van de chaos. Het lijkt een bevestiging van wat Paulus in het begin van zijn brief aan de christenen te Rome schreef: Het denken wordt verduisterd doordat men de grootheid van God niet meer erkent en Hem niet meer de eer geeft die Hem toekomt. Met de Psalmist hebben we het nodig, regelmatig te belijden:

„O JaHUAH, onze Heer! hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde!”

Psalm 8: 2^a, 10.

Om gezond te leven, hebben we geloof nodig in de grootheid van God. Midden vorige eeuw schreef de Schotse theoloog J.B. Phillips het boekje *Uw God is te klein (Your God is too small)*. Nu, meer dan 50 jaar later, is Phillips' boodschap nog steeds actueel. Vaak denken we niet 'groot' over God.

Dat geldt in het groot, maar evenzeer in het klein. Ik merk het ook vrijwel dagelijks in het pastoraat. In het artikel '[Verandering in ons leven](#)' schreef ik er al eens over naar aanleiding van Romeinen 11:33 – 12:3: Verandering komt, als we stilstaan bij en onder de indruk raken van de grootheid en onmetelijke liefde van God. We moeten daarbij niet het paard achter de wagen spannen. Ons levensdoel is niet de verandering, ons levensdoel is de gemeenschap met God (1 Korintiërs 1: 9). In die gemeenschap zorgt Hij voor de verandering.

John Piper, de bekende Amerikaanse voorganger, heeft het er regelmatig over: we zijn geschapen om te genieten van God, en het is daarbij ook gezond.² Recent schreef ook de bekende Haarlemmer voorganger Jos Douma er nog een boekje over: *Kijken naar de Heer*. Zijn basistekst is:

„Wij allen die met onbedekt gezicht de luister van de Heer aanschouwen, zullen meer en meer door de Geest van de Heer naar de luister van dat beeld worden veranderd.”

2 Korintiërs 3: 18

Door op te zien naar God en Zijn grootheid en Zijn liefde, kunnen we groeien. Net als baby's emotioneel groeien, en de structuur van hun hersenen nader vormen, door te kijken naar het gezicht van de ouders. Een soortgelijke boodschap bracht de apostel Johannes. Laten we hier zijn versie eens wat nader bekijken.

„Geloof is de strakke blik van de ziel op een reddende God”
Aiden Wilson Tozer

Angst en liefde – de apostel Johannes zet ze tegenover elkaar

„Er is in de liefde geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit.

*Wie vreest is immers bang voor straf, en wie vreest is niet volmaakt **in** de liefde.”*

1 Johannes 4: 18

Wat hij zegt komt erop neer dat we geen reden hebben om bang te zijn, als we ons geliefd weten vanuit de volmaakte liefde van de God van Israël. Ja, ik schrijf hier opzettelijk: „de God van

¹ De auteur dankt Mw. Leny ten Hove en Dhr. Piet Guyt voor hun constructieve feedback op de formulering van een eerdere versie van dit artikel.

² Zie www.desiringGod.org.

Israël". Een lange weg is Hij met Zijn volk gegaan. Hij verlost hen uit de slavernij in Egypte. Hij gaf hen een mooi en vruchtbaar land. Hij gaf hen rust en vrede en zegende hen zodat ze talrijk werden. Maar steeds weer verlieten ze Hem – het begon direct al toen zij vanuit Egypte onderweg waren naar het beloofde land. En toch, en toch... Als een zachtmoedige Vader bleef Hij naar hen op zoek, om hen goed te doen. En telkens als ze tot Hem riepen was Hij daar weer voor hen. Hij redde hen vanuit de ijzeren greep van machtige vijanden. Ten slotte gaf Hij Zijn eigen geliefde Zoon als offer ter verzoening van alle opstandigheid, vijandigheid en gebrokenheid. Ook wij werden uit genade ingelijfd bij Zijn volk, Zijn familie, Zijn Koninkrijk. Wát een liefde. Wát een geduld...

Die liefde is als een warmtelamp die alle kou verdrijft. Johannes zegt: als we in het centrum van die liefde verkeren, dan vindt ons hart rust, dan zal de angst wijken (mits we erkennen dat we die 'hoogtezon' van God hard nodig hebben, en die liefde niet door hoogmoedige eigen-wijsheid tegenhouden maar ons er dankbaar aan overgeven...). De volmaakte liefde van God verdrijft de angst. Als je toch nog bang bent, heb je -blijkbaar- die liefde nog niet helemaal laten dóórwerken in je ziel.

En toch... die heftige emotie: angst

Angst speelt vaak een grotere rol in ons leven dan we durven toe te geven. Als pastoraal werker en onderzoeker merk ik dat angst een grote rol speelt in de meeste problemen waarin mensen mij om raad of gebed vragen. En juist door de angst zijn ze vaak minder goed in staat te leven zoals ze zouden willen als christen.

Want ja, angst of vrees is een heftige emotie. Ze doet ons vluchten, ons terugtrekken, of kan ons verlammen. Relaties worden erdoor bemoeilijkt. Gesprekken veranderen door angst in heftige discussies. Andere contacten worden erdoor vrijwel onmogelijk gemaakt. We raken gefocust op de problemen. Velen raken door angst in een isolement, waardoor ze nog minder in staat zijn met tegenslagen om te gaan. Op de angst volgen zó vaak schaamte en emotionele pijn. Velen zoeken dan hun toevlucht tot middelen die de angst, de pijn en de schaamte wat verdoven of overstemmen: alcohol, sigaretten, heftige relaties of evenementen, seks of drugs. Het probleem is dat al deze middelen slechts éven werken. Daarna is de pijn er weer, met ook nog een extra laag schaamte erbij. Een nieuwe dosis verdoving is nodig. En zo raken mensen in een verslavingscyclus verzeild...

Doordat ik me wat verdiept heb in de werking van ons zenuwstelsel,³ weet ik dat angst inderdaad een heftige emotie is. Een emotie die ons inderdaad kan verlammen. Ook kan angst ons denkvermogen aantasten, of ervoor zorgen dat we dingen niet meer helder kunnen onderscheiden. Door angst raakt ons lichaam elementair ingesteld op overleven. Alle functies die daar niet heel primair bij nodig zijn worden uitgeschakeld of gaan 'op een lager pitje'. Hoe komen we af van die angst? Kan ons geloof daarin helpen? Is het niet zo, dat velen in de Bijbel aanleidingen zien om te vrezen; om juist angstig te zijn voor het aangezicht van die grote God?

'De vreeze des HEEREN'

Moeten we bang zijn voor de God van de Bijbel?

In haar artikel '[Hoe weet ik of mijn geloof gebaseerd is op Angst of op Liefde?](#)' (📄 elders op deze website) gaat Barbara Klika erop in hoezeer angst ook onze relaties kan vergallen. Dat geldt voor onze relaties met andere mensen, en evenzeer voor onze relatie met God. We kunnen gemakkelijk zeggen dat we veel ontzag voor God hebben en Hem graag willen dienen, terwijl we daaronder nog gedreven worden door angst. Velen praten dat in feite goed door te verwijzen naar het Bijbelse begrip van '**de vreeze des HEEREN**'. Dit begrip zou inhouden dat we een aan angst grenzend respect voor die grote, bijna onbereikbare Schepper God moeten hebben.

In werkelijkheid blijkt het bij dit Bijbelse begrip echter om iets heel anders te gaan. De afgelopen tijd heb ik er een diepgaand onderzoek aan gewijd. Daarin bleek dat ook die vertaling waarschijnlijk beïnvloed is door angst-gebaseerd denken. Het meest voorkomende Hebreeuwse origineel van die uitdrukking die vertaald is als '**de vreeze des HEEREN**' is *jirath JaHUah* (of

³ Voor meer hierover zie de artikelenreeks: 'Verbondenheid en gelaagdheid in ons mentaal en sociaal-emotioneel verwerken' op www.12accede.nl/articls.html#lifemodel.

jirath IAUA).⁴ **JaHUaH** (uitspraak: *Jah-oe-ah*) is daarin de glorierijke Eigen Naam van de God van Israël Die zegt dat Hij aanwezig wil zijn, mét ons wil zijn, ons leven wil geven en tot vreugde wil zijn, zodat we gemotiveerd zijn om Hem van harte te aanbidden.⁵ En het woord **jirath** bestaat in de oudste vorm uit vier pictogrammen – vier plaatjes, die weergeven dat God alles van begin tot eind in de hand heeft.⁶ Hij, **JaHUaH**, is de almachtige God, Schepper van hemel en aarde. **Niets** ontgaat Hem. Zoals Jezus zei: zelfs wat een paar eenvoudige mussen overkomt, ontgaat Hem niet. Wát een grootheid, wát een majesteit!

Het woord **jirath** wordt door de Joodse wijsgeren ook wel in verband gebracht met het werkwoord **ra'ah** - zien.⁷ Het gaat dan over God zien in Zijn almacht. Dat is enorm indrukwekkend – denk aan hoe Israël afstand moest houden van de berg waarop God met Mozes sprak (Exodus 19-20). Wat ze zagen en meemaakten wordt beschreven als vuur, wolken, bliksem en donderslagen – een manifestatie die ons menselijk besef ver te boven gaat. Dit zien we vaak in de Bijbel, dat mensen onder de indruk zijn en bang worden, wanneer God Zich openbaart. Vaak horen we God of Zijn boodschapper dan ook zeggen: „Vrees niet!” Wees maar niet bang, want ik kom met een goede boodschap; een boodschap van een genadige God.

Wat zegt dat, dat Hij, Die ons nabij wil zijn, álles in Zijn hand heeft en alles ziet? Daarin ligt een enorme gerustheid, als ik me voor Hem openstel en met Hem mee wil werken. Slechts wanneer ik wat te verbergen heb, kan dit idee van Gods nabijheid en almacht ook wel beangstigend zijn. Net als je voor de politie bang kunt zijn als je wat op je kerfstok hebt. Het feit dat Jezus onze zonden weggedragen heeft maakt daarin dus een groot verschil. Door Hem hebben we niets meer te verbergen en dus niets meer te vrezen. Dat maakt dat **jirath JaHUaH** voor ons in feite beter te vertalen is als: ‘diep ontzag voor de enorme grootheid van **JaHUaH**’ of ‘diep onder de indruk zijn van de majesteit van **JaHUaH**’. Ik zie dat bevestigd in elk van de 20 Bijbelteksten waarin deze uitdrukking voorkomt.⁸

De Bijbel zegt ook dat God ons Zijn Geest gegeven heeft, niet een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar de Geest van het Zoonschap, door Wie wij roepen: „Abba, Vader!” (Romeinen 8:15; Galaten 4:6-7). Het is door de aanwezigheid van God bij ons, door Zijn Geest, dat we ons bewust worden wat dat zonschap (voor zonen én dochters!) inhoudt – en bovenal: hoe zeer we door Hem geliefd zijn (Romeinen 8:39; Efeze 2:4-10; 3:17-21) en wat we van Hem aan onmetelijke rijkdom ontvangen hebben (1 Korintiërs 2:12)! Het was deze relatie met de levende God en het zicht op deze rijkdom die mensen als de apostel Paulus ook in staat stelde allerlei moeiten en gevangenschappen, onheuse bejegening en lijfstraffen te doorstaan. En zelfs geketend en met hun voeten in het blok nog lofliederen te kunnen zingen (Handelingen 16:22-25).

Jezus Zelf (Johannes 15: 11; 16: 20-22; 17: 13) en later ook Johannes (1 Johannes 1: 2-4) benadrukken dat de gemeenschap met God door Jezus de basis is voor vreugde en shalom!

⁴ Een andere grondvorm is **Pachad JaHUaH** (o.a. 1 Samuel 11:7). Dit kan herleid worden tot een indruk- of ontzagwekkende ontmoeting met de Geest van God.

⁵ Voor nadere informatie over deze glorierijke Naam van God, zie: André H. Roosma, ‘[De wonderbare en liefelijke Naam van de God Die er was, Die er is, en Die er zijn zal](#)’, uitgebreid web-artikel (ca. 70 p.) op www.Hallelu-Jah.nl.

⁶ In het bekende Hebreeuwse schrift, van na de Babylonische ballingschap, staat er: יהוה אלהים; in het Paleo-Hebreeuws van daarvóór: ייאהו אלהים. Deze vier tekens van **jirath** zijn afgeleid van de pictogrammen: ‘hand’, ‘Ander’ (God), ‘eerste’, en ‘laatste’. Grammaticaal is het een *status constructus* vorm die in feite aangeeft dat de gevoelens van vrees of van diep ontzag voortkomen uit de confrontatie met God Zelf, van Wie we diep onder de indruk zijn. Voor een uitgebreide uitleg, zie: André H. Roosma, ‘[Bijbels Hebreeuws en andere Semitische Talen en hun oudste bouwstenen](#)’, uitgebreide studie (ca. 50 p.) over dit oude schrift horende bij de voorloper van alle Semitische talen, op www.Hallelu-Jah.nl.

⁷ Enkele keren worden beide begrippen zelfs door elkaar gehaald in verschillende handschriften, o.a. van Jesaja 60:5. Hier staat in sommige handschriften een afgeleide van het werkwoord **ra'ah** - ‘zien’, en in andere een afgeleide van het werkwoord **jare** - ‘vrezen, ontzag hebben, trillen/beven (als van angst of van opwindning over iets groots)’, waarmee ons woord **jirath** in verband staat.

⁸ En in andere situaties met varianten, zoals **jirath Elohim** en **jirath Eloheinu** – ‘diep ontzag voor de grootheid van God resp. van onze God’. Ook de Griekse variant (in het Nieuwe-Testament en in de Septuagint-versie van het Oude Testament) bevestigt deze interpretatie. Zie ook John J. Parsons, ‘[The Fear of the LORD – Further thoughts on Parashat Eikev](#)’, op de website *Hebrew for Christians*. Op andere gronden koppelt ook hij **jirath JaHUaH** aan de Geest van God en aan vervulling met een diep ontzag voor Wie God is in Zijn grote almacht en liefde.

De weg uit de angst en een belangrijke sleutel voor pastoraat⁹

In het bovenstaande ligt een belangrijke sleutel voor het vinden van de weg uit de angst. En daarmee een belangrijke sleutel voor effectief pastoraat. Want als angst zo vaak de dingen vertroebelt, en Gods grote liefde het beste tegengif tegen die angst is, wat hebben we dan meer nodig dan God Zelf?

Hierboven noemde ik ons zenuwstelsel. Wat ik in de bestudering van ons zenuwstelsel ook ontdekte, was dat angst huist in een deel van onze hersenen dat niet vatbaar is voor cognitieve beïnvloeding. Eenvoudig gezegd: we kunnen onze angst niet weg denken of weg redeneren. Dat is ook gelijk de reden waarom veel cognitief georiënteerde pastorale en psychotherapeutische benaderingen vaak zo weinig effect hebben.

Hoe kunnen we de angst wél reduceren en tot rust komen? Wel, zoals we hierboven zagen kan een diepgaande ontmoeting met de God Die Liefde *is*, die angst wel als sneeuw voor de zon laten wegsmelten. Daarom zie ik het als pastoraal werker als mijn eerste taak om mensen in contact te brengen met het hart van God de Vader. Jezus, **Immanuel** – God met ons – heeft dat mogelijk gemaakt, prijst Zijn Naam! Ik noem deze vorm van pastoraat daarom ook wel: **Immanuel pastoraat**¹⁰. Soms bestaat een sessie die ik met iemand heb voor 10 minuten uit gesprek en voor ruim een uur uit 'gewoon samen bij God zijn', genieten van Zijn liefde en de dingen rechtstreeks met Hem bespreken. Dat klinkt een beetje simpel en er komt wel wat meer bij kijken om die ontmoeting tot diep van binnen in ons te laten doordringen, maar in feite komt het hierop neer. Meestal is na dat uur het probleem waar de persoon mee worstelde een heel stuk kleiner geworden, en/of zijn belangrijke vragen door God Zelf aan hem of haar beantwoord. Ik heb gemerkt dat ik daardoor nog effectiever pastoraat kan bieden. Trauma's en allerlei diepgewortelde problemen worden nu door Gods meer intense betrokkenheid veel sneller opgelost. Ik kan hierover nog wel een boek volschrijven, maar volsta hier nu met de verwijzing naar de website www.Immanuel-pastoraat.nl.

Waar het om gaat, is dat we dagelijks God centraal stellen in ons leven, Zijn liefde werkelijk leren te ontvangen, en Hem de eer geven voor Wie Hij is en voor wat Hij doet en deed.

Hij, Die Zijn eniggeboren Zoon niet gespaard maar voor ons allen overgegeven heeft, is het meer dan waard!!

Meer informatie en reacties

Voor meer informatie, vragen of suggesties naar aanleiding van dit artikel kunt u contact met me opnemen via e-mail: andre.roosma@12accede.nl

[Accede! home](#) of [naar de artikelen index](#)

Bedankt voor uw belangstelling!

⁹ Zie ook de artikelen van E. James Wilder: '[Je drijfveren veranderen van angst naar liefde](#)' , en '[Angst en liefde als de samenbindende factoren in gezinnen, kerken en sekten](#)' , beide hier op www.12accede.nl.

¹⁰ Op www.Immanuel-pastoraat.nl vindt u hier meer over, inclusief een aanbod voor een toerusting/cursus bij u in de gemeente.